

احادیث در مورد تنبلی

امام علی علیه السلام :

إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لِعَبْدًا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ
جَائِرًا عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ، سَائِرًا بغيرِ دَلِيلٍ
إِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الدُّنْيَا عَمِلَ، وَ إِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الآخِرَةِ كَسَلَ.

از منفورترین کسان نزد خداوند متعال، بنده ای است که خداوند او را به خودش وا گذاشته است، به نحوی که از راه راست منحرف شده، بی رهنما راه می سپرد، اگر به کشته دنیایش بخوانند کار می کند و اگر به کشته آخرت [عمل صالح و پاداش اخروی] فرایش خوانند تنبلی نشان می دهد.

امام علی علیه السلام:

إِنَّ الْأَشْيَاءَ لَمَّا ازدوجتُ ازدوجَ الكسلِ و العجزِ فتنجا بينهما الفقر.

آنگاه که اشیاء با یکدیگر جفت شدند، تنبلی و ناتوانی با هم ازدواج کردند و از آنها فقر متولد شد.

امام علی علیه السلام:

آفةُ المَجْحِ الكسلُ.

آفت موفقیت، تنبلی است.

امام علی علیه السلام :

المؤمنُ يرعبُ فيما يبقى ، و يزهدُ فيما يفنى ... بعيدُ كسله ، دائمُ نشاطه .

مؤمن به آنچه ماندنی است راغب است و از آنچه رفتنی است روی گردان ...
از تنبلی به دور است و پیوسته سرزنده و کوشاست.

امام علی علیه السلام :

عليك يادمان العمل في النشاط و الكسل

در حال نشاط و تنبلی بر عمل مداومت کن.

امام علی علیه السلام :

لا تتكل في أمورك على كسلان

در کارهای خود به آدم تنبل تکیه مکن.

امام علی علیه السلام :

من دام كسله خاب أمله

کسی که پیوسته تنبلی کند، در رسیدن به آرزویش ناکام ماند.

امام علی علیه السلام :

الكسلُ يفسدُ الآخرة .

تنبلی، آخرت را تباه می کند.

امام باقر علیه السلام :

الْكَسَلُ يُضُرُّ بِالْدِّينِ وَ الدُّنْيَا.

تنبلی به دین و دنیا زیان می زند.

امام باقر علیه السلام :

إِنِّي لَأُبْغِضُ الرَّجُلَ — أَوْ أُبْغِضُ لِلرَّجُلِ — أَنْ يَكُونَ كَسَلَانَ عَنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ

و مَنْ كَسَلَ عَنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ فَهُوَ عَنْ أَمْرِ آخِرَتِهِ أَكْسَلُ.

من نفرت دارم از مرد - یا برای مرد - که در کار دنیایش تنبل باشد.

هر که در کار دنیایش تنبل باشد، در کار آخرتش تنبل تر است.

امام صادق علیه السلام:

مَنْ كَسَلَ عَنْ طَهْوَرِهِ وَ صَلَاتِهِ فَلَيْسَ فِيهِ خَيْرٌ لِأَمْرِ آخِرَتِهِ،

و مَنْ كَسَلَ عَمَّا يُصْلِحُ بِهِ أَمْرَ مَعِيشَتِهِ فَلَيْسَ فِيهِ خَيْرٌ لِأَمْرِ دُنْيَاهُ.

هر که در طهارت و نماز خود تنبلی ورزد، در کار آخرتش به خیری نمی رسد و هر که در آنچه

معیشت او را به سامان می آورد تنبلی ورزد، در کار دنیایش به خیری دست نمی یابد.

امام صادق علیه السلام:

إِنْ كَانَ الثَّوَابُ مِنَ اللَّهِ فَالْكَسَلُ لِمَاذَا؟!

اگر پاداش دادن [در برابر کار] از خداست، دیگر تنبلی چرا؟!!

امام صادق علیه السلام:

لا تَسْتَعِنَ بِكِسْلَانٍ وَ لَا تَسْتَشِيرَنَّ عَاجِزًا.
از آدم تنبل كمك مگير و با ناتوان مشورت مكن.

امام صادق علیه السلام :

عَدُوُّ الْعَمَلِ الْكَسَلُ.
دشمن کار، تنبلی است.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :

يا عليُّ... إِيَّاكَ وَ خَصَلْتَيْنِ: الضَّجْرَةُ وَ الْكَسَلُ
فَإِنَّكَ إِنْ ضَجِرْتَ لَمْ تَصْبِرْ عَلَى حَقِّ وَ إِنْ كَسَلْتَ لَمْ تُؤَدِّ حَقًّا.
ای علی ... از دو خصلت پرهیز: بی حوصلگی و تنبلی؛

زیرا اگر بی حوصله باشی، بر حق شکیبایی نکنی و اگر تنبل باشی، حقی را ادا نکنی.

امام علی علیه السلام:

إِيَّاكُمْ وَ الْكَسَلُ؛ فَإِنَّهُ مَنْ كَسَلَ لَمْ يُؤَدِّ حَقَّ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.
از تنبلی پرهیزید؛ زیرا کسی که تنبل باشد، حق خداوند عز و جل را نمی گزارد.

امام صادق علیه السلام - خطاب به یکی از فرزندان خود - فرمود :

إِيَّاكَ وَ الْكَسَلُ وَ الضَّجْرَ؛ فَإِنَّهُمَا يَمْنَعَانِكَ مِنْ حَظِّكَ مِنَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.
از تنبلی و بی حوصلگی پرهیز؛ زیرا که این دو خصلت، تو را از بهره دنیا و آخرت باز می دارند.

امام باقر علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْكَسَلَ وَالضَّجَرَ؛ فَإِنَّهُمَا مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ
مَنْ كَسَلَ لَمْ يُؤَدِّ حَقًّا وَمَنْ ضَجَرَ لَمْ يَصِرْ عَلَى حَقٍّ.

از تنبلی و بی حوصلگی بپرهیز؛ زیرا این دو، کلید هر بدی می باشند و کسی که تنبل باشد،
حقی را نگذارد و کسی که بی حوصله باشد، بر حق شکیبایی نرزد.

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكَ وَخَصْلَتَيْنِ : الضَّجَرَ وَالْكَسَلَ؛ فَإِنَّكَ إِنْ ضَجَرْتَ لَمْ تَصِرْ عَلَى حَقٍّ
وَ إِنْ كَسَلْتَ لَمْ تُؤَدِّ حَقًّا.

از دو خصلت بپرهیز: بی حوصلگی و تنبلی؛

زیرا اگر بی حوصله باشی، بر حق شکیبا نباشی و اگر تنبل باشی، حقی را به جا نیاوری.

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَالْكَسَلَ، إِنَّ رَبَّكُمْ رَحِيمٌ يُشْكِرُ الْقَلِيلَ، إِنْ الرَّجُلَ لِيُصَلِّيَ الرَّكَعَتَيْنِ
تَطَوُّعًا يُرِيدُ بِهِمَا وَجَهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ بِهِمَا الْجَنَّةَ، وَ إِنَّهُ يَتَّصِقُ
بِالدَّرْهِمِ تَطَوُّعًا يُرِيدُ بِهِ وَجَهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ.

از تنبلی بپرهیزید. همانا پروردگار شما مهربان است و از عمل اندک نیز قدر دانی می کند.

آدمی برای رضای خداوند عزّ و جلّ دو رکعت نماز مستحبی می خواند و خداوند بر اثر آن او را
به بهشت می برد، همچنین برای خشنودی خداوند عزّ و جلّ درهمی صدقه مستحبی می دهد
و خداوند به سبب آن او را به بهشت می برد.

امام کاظم علیه السلام :

إِيَّاكَ وَ الْكَسَلَ وَ الضَّجَرَ؛

فَإِنَّكَ إِنْ كَسَلْتَ لَمْ تَعْمَلْ وَ إِنْ ضَجَرْتَ لَمْ تُعْطِ الْحَقَّ .

از تنبلی و بی حوصلگی پرهیز کن؛

چون اگر تنبلی ورزی کار نکنی و اگر بی حوصله باشی، حقی را نپردازی.

امام کاظم علیه السلام :

إِيَّاكَ وَ الضَّجَرَ وَ الْكَسَلَ ؛ فَإِنَّهُمَا يَمْنَعَانِكَ حَظَّكَ مِنَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ .

از بی حوصلگی و تنبلی پرهیز؛ چون این دو خصلت، تو را از بهره دنیا و آخرت محروم می سازند.

امام علی علیه السلام :

مَنْ أَطَاعَ التَّوَانِي ضَيَّعَ الْحُقُوقَ

هر که از سستی فرمان برد، حقوق را تباه سازد.

امام علی علیه السلام :

فِي التَّوَانِي وَ الْعَجْزِ أَنْتَجَتِ الْهَلَكَةَ .

از سستی و ناتوانی، نابودی زاده شده است.

امام علی علیه السلام :

مِنْ سَبَبِ الْحَرَمَانِ التَّوَانِي .

یکی از عوامل محرومیت، سستی [در کار] است.

امام علی علیه السلام:

مِنَ التَّوَانِي يَتَوَلَّدُ الْكَسَلُ.

از سستی است که تنبلی زاییده می شود.

امام علی علیه السلام:

التَّوَانِي إِضَاعَةٌ.

سستی و اهمال [در کار] ، ضایع کننده [عمر و فرصت] است.

امام علی علیه السلام:

التَّوَانِي قَوْتُ.

سستی و کوتاهی [در کار]، موجب از دست دادن است.

امام علی علیه السلام:

بِالتَّوَانِي يَكُونُ الْقَوْتُ.

با سستی کردن، از دست دادن پدید آید.

امام علی علیه السلام:

مَنْ تَرَكَ الْعُجْبَ وَ التَّوَانِي لَمْ يَنْزَلْ بِهِ مَكْرُوهُ.

کسی که خودپسندی و سستی را رها کند، هیچ امر ناخوشایندی به او نرسد.

امام علی علیه السلام:

التَّوَانِي سَحِيَّةٌ التَّوَكِّي.

سستی و اهمال، خصلت سبک سران است.

امام علی علیه السلام:

مَنْ أَطَاعَ التَّوَانِي أَحَاطَتْ بِهِ الْقَدَامَةُ.

هر که از سستی فرمان برد، پشیمانی او را در میان گیرد.

امام علی علیه السلام:

ضَاهُوا التَّوَانِي بِالْعَزْمِ.

با عزم و اراده، به جنگ سستی بروید.

امام باقر علیه السلام:

إِيَّاكَ وَ التَّوَانِي فِيمَا لَا عُذْرَ لَكَ فِيهِ فَإِلَيْهِ يَلْجَأُ النَّادِمُونَ.

از سستی کردن در آنچه که تو را در آن عذری نیست پرهیز؛

زیرا که پشیمانان به این خصلت پناه می برند.

امام علی علیه السلام:

تَأْخِيرُ الْعَمَلِ عَنْوَانُ الْكَسَلِ

به تأخیر افکندن کار، نشانه تنبلی است.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :

أما علامة الكسلان فأربعة:

يتوانى حتى يفرط ، و يفرط حتى يضيع ، و يضيع حتى يائس ، و يضجر .

نشانه تنبل چهار چیز است: چندان سستی می کند که به تفریط و کندی می گراید و چندان کندی می کند که [اصل کار را] فرو می گذارد و چندان فرو گذاری می کند که گنهگار می شود، و دل مرده بی حوصله است.

لقمان علیه السلام - خطاب به فرزندش - فرمود:

للكسلان ثلاث علامات :

يتوانى حتى يفرط ، و يفرط حتى يضيع ، و يضيع حتى يائس .

تنبل را، سه نشانه است: چندان سستی می کند که به تفریط و کندی می گراید و چندان کندی می ورزد که [عمل را] فرو می گذارد و چندان [در عمل] فرو گذاری می کند که گنهگار می شود.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در دعا - عرضه داشت:

امنن علينا بالنشاط ، و أعدنا من الفشل و الكسل و العجز و العليل و الضرر و الضجر و الملل .

نعمت سرزندگی و کوشایی را به ما ارزانی دار و از سستی و تنبلی و ناتوانی و بهانه آوری و زیان و دل مردگی و ملال محفوظمان بدار.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - نیز در دعا - گفت :

اللهم إني أعوذ بك من الهم و الحزن و العجز و الكسل .

بار خدایا! من از غم و اندوه و ناتوانی و تنبلی به تو پناه می برم.

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت :

حَبِّ إِلَيَّ مَا تُحِبُّ مِنَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ حَتَّى أَدْخَلَ فِيهِ بِلَدَّةٍ وَأَخْرَجَ مِنْهُ بِنَشَاطٍ وَ
أَدْعُوكَ فِيهِ بِنَظَرِكَ مِنِّي إِلَيْهِ.

آن گفتار و کرداری را که تو دوست داری محبوب من گردان، تا با لذت در آن وارد شوم و با نشاط و سرزندگی از آن به در آیم و در آن تو را بخوانم و نگاه لطف تو در آن، متوجه من باشد.

امام زین العابدین علیه السلام - در دعای مکارم الاخلاق - گفت :

و لَا تَبْتَلِيَنِي بِالْكَسَلِ عَنْ عِبَادَتِكَ ، و لَا الْعَمَى عَنْ سَبِيلِكَ
و لَا بِالْتَعَرُّضِ لِخِلَافِ مَحَبَّتِكَ.

مرا به تنبلی در عبادتت یا کوری [و گمراهی] از راهت یا پرداختن به آنچه برخلاف محبت و دوستی توست، گرفتار مکن.

امام رضا علیه السلام - در دعا برای حجة بن الحسن صلوات الله علیه - گفت :

و لَا تَبْتَلِنَا فِي أَمْرِهِ بِالسَّأْمَةِ وَالْإِكْسَالِ وَالْفَتْرَةِ وَالْفَشْلِ
و اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ.

در کار او ما را به دلتنگی و تنبلی و سستی و ضعف مبتلا مفرما و ما را از کسانی قرار ده که به وسیله آنان دینت را یاری می رسانی.

منبع احادیث: میزان الحکمه، جلد دهم.

طراحی توسط پایگاه نمو

nomov.ir